

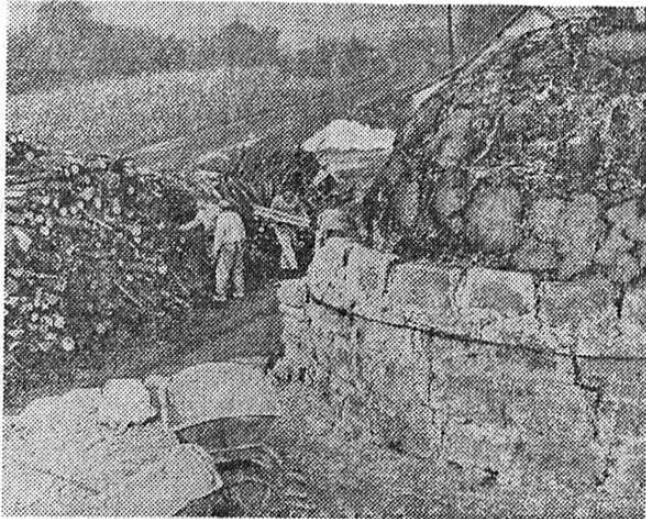
Parasznyai mészégetők

AZ ÚT SZELÉN, amely a faluba vezet, több száz köbméternyi összehalmozott, méternyi hosszúra szabott tölgyfadorongok. Feljebb, a dombhajlatban, sorba építve négy mészke-mence alapja. Középpont egy körül vibrál a levegő, tetején vörösen izzik a sárga pasztás. Alul, a tüzelőnyílásból sárgás-piros fények világítanak ki az őszi napsütésben. Körben furi-kok, mészördő drótkosarak. A kemencek tövével hatan szorgoskodnak. Valamennyien az ősi mesterséget űző falu, Répáshuta lakói.

A parasznyai termelőszövetkezetnek égetjük a meszet — mondja *Sziklai Miklós*, a brigád vezetője. — Itt egy kicsit szokatlannabb a forma, mint eredetileg. Ezt a módot ugyanis tanyának hívták. Mi pedig, otthon a falu környékén, meg a Bükk-fennsíkon egyesével raktuk a kemencéket. Persze az nehezebb is volt, mert olyan helyet kellett keresni, ahol közel volt a kő, meg a faanyag is.

— Itt, hogy úgy mondjam, nagyon jó dolgunk van. — szól közbe *Szolnoki Béla*. — A szövetkezet a saját erdejéből pótkocsis vontatókkal a helyünkre szállítja a fát és a mészégetéshez legjobb követ az LKM mészakőbányájából, a Mexikói völgyből. Nekünk tényleg csak a szakmunkát kell elvégezni. A kész gödröt kibélelni, a talpra rakni a kupolát, s aztán le-tapasztani agyaggal.

A fát már akkor be-rakjuk a tűztérbe, amikor a belső bélelést befejeztük — magyarázza *Mátrai Antal*. — Százaz gyújtást hal-mozunk fel, s tetejére szá-rasabb darabokat rakunk. Erre jön aztán válogatás nélkül a többi dorong. Amikor ez megvan, kiképezük a kupolát, s következhet a gyújtás. Egész évben fo-lyamatosan égnek a ke-



Már repedezik a sárburkolat az égő kemence tetején, s közben az újabbak begyújtásához készül elő a répáshutai brigád.

mencék, amikor csak meg-engedi az időjárás. Mert esőben, hóban nem lehet bontani. Beoltódna a ki-égett mész, már itt a hely-szinen. S kárba veszne a munka. Pedig egy kemen-cében tetemes mennyiség van. Kétszáz-kétszázhar-minc mázsát! És nem mel-lékes az sem, milyen áron ég ki ez a mennyiség, ugyanis minden mázsá mészhez 150 kilogramm fát kell eltűzteni. Ez egy-egy kemencénél 35–40 köbmé-tert, tesz ki...

Hetvenkét óráig kell égni a begyújtás után a tűznek — folytatja *Lovász Géza*. — Ez alatt teljesen átizzik a berakott kő, s szép, fehér, darabos ége-tett mészé válik. A bon-tást mindig a kupolánál kezdjük, s furikban, meg a drótkosarakban áthordjuk a kiszedett mennyiséget ide a szomszédba, az alig száz méterre levő szin alá, ahol asszonyok válogatják, osztályozzák tovább...

... és műanyag zsá-kokba csomagolják — szól közbe *Szabó Lajos*. — Öt-és tízkilogrammos „ada-gokban” kerül a raktárba,

majd innen a „nagy cé-gekhez”. Pöleg a TÚZEP, az áfész és a Borsodi Ipar-cikk Kiskereskedelmi Vá-lalat vásárol tőlünk továb-bi értékesítésre. Így aztán a fél országban találko-zunk a termékünkkel.

Egyszer, amikor ki-rándulni voltunk, még Bé-késcsabán, az egyik háztar-tási boltban is láttuk az általunk égetett és csoma-golt meszet — mondja *Va-dászi Bertalan*. — De sok vásárló ömlesztve is elviszi innen, a frissen megbon-tott kemencéktől. Persze ezek nagyobb tételben vá-sárolnak, egy-egy építke-zéshez.

PARASZNYA határában, a falu elején három mész-kemence félig megrakottan áll. Egy körül reszket a le-vegő. Az őszi esők által felázott talajt az ősi szakmát űző répáshutai emberek tapossák. A ter-melőszövetkezeti erdőgaz-dálkodás, a melléktermé-kek felhasználása, a ter-mészet adta lehetőségek kiaknázása vonzotta ide őket.

Szöveg: Vászárhelyi
Kép: Laczó

A Styx hajóján

Semmi nem hallik ide a fenti világból. Beszéd sem, suttogás sem. Semmi a fenti nevetésből, jókedvből, semmi a fenti örömből, bánatból. Szél sem kerekedik, szellő sem rezdül. Mocanástalan a csend. A Styx vize sötét — mi-lyen is lehetne más egy al-világi folyó? — és nem fo-lyik, nem mozdul az sem, csak: van. Milyen lehet a tapintása? Illó-e belenyúl-ni? Hideg. Persze, hideg a tapintása. És a belenyúló kézzől mintha lassabban hullnának vissza a csep-pek. Kissé tapadós. Tapad-nak utána az ujjak. A le-hulló cseppek után pedig nem keletkezik gyűrű. Vagy keletkezett, de már elmúlt? Bizonyára keletkezett és már elmúlt. A víz tükre sötét, de különös fényektől világított. Visszatükrözi a hatalmas, nehéz boltozatot, oldalfalakat. Mintha az ol-dalfal megszakítás nélkül folytatódna lefele-lefele, mélyen alattunk meghaj-lik, jól látszik a boltozat is, igen a boltozat, de mé-lyen lenni is ugyanaz, ami fölöttünk nehezedik, min-den apró részlete is tisztán látszik, már nem érzé-kelhető a víz sem, nem tudható biztosan, vajon va-lóban itt van-e a víz, csak különös fényű boltozatok, sziklák vannak magasan fölöttünk, mélyen alattunk, mi pedig hajónkkal, — ki tudja milyen erőktől fenn-tartva — ezeknek éppen kellős közepén várakozunk, mintha egy sziklaszakadék fölött szálló repülőgép mo-zdulatlanságba dermedt vol-na. Bizonyára rögtön meg-jelenik Charon, az alvilági révész, hogy a Nemlétező Világ partjához evezzen csónakjával. Talán messzi-ről halljuk a háromfejű Cerberus ugatását is... Most valóban hangok ér-

nek ide. Tiszta, szép zene hangjai. Talán Orpheusz próbálja visszaénekelni ha-lott kedvesét Eurüdikét az alvilág fejedelmétől. Há-dészről Most pedig halk kattanás, az akkumulátoros motor működni kezd, a ha-jó finoman megremeg, in-dulunk, egynemely dolog szertefoszlik.

De nem minden. Nincs Charon, Hádész sincs, de igenis van — ha nem is ama bizonyos — sötét vízű Styx, tükrözés, látványos-ság is van, évmilliók szik-lák, cseppkövek is vannak, zene is lehet a hangver-senyeremben, a teremtől pedig nem messze ott hú-zódik az aggteleki barlang idén átadott érdekessége, idegenforgalmi különleges-sége, a Styx vizéből fel-duzzasztott tó. Könnyedén, csendben haladunk vízen, az Aggtelekkel, a négy ha-jó egyikevel. Ezen kívül a Jósavató, a Baradla, a Do-mica elnevezésű hajók áll-nak még készenlétben, pad-jaikon 16–16 embernek való ülőhellyel. Elegáns, szép hajók. A túrávezetők egynemelyikét most már matrózoknak is nevezhet-nénk, mivel a hajózáshoz vízijáratossági vizsgát is kellett tenniük. A víz per-sze nem mély, sehol nem lepne el senkit, de ezt így ránézésre nem lehetne el-hinni erről a különös, sa-játos világban levő tóról.

Sziklák, cseppkövek, ref-lektorok, pormentes levegő. A víz kissé tapadós, vá-lószínűleg az ásványi sóktól. Most éppen a szokásosnál is sekélyebb, nem érkeztek még meg az igazi esőzések. Rádadásul szökik is. Az egyik kiszögellés után leál-lítjuk a motort, figyelünk. Jól hallható bizony a csur-gás. Szökik a víz az alat-tunk levő barlangrendszer-

be. Mert alattunk is bar-langrendszer húzódik, és ki tudja, mikor lehet teljesen feltárni, mindenki számára járhatóvá tenni ezt a kü-lönös világot! A vizet per-sze majd megfogják itt is, ahol szökik. Talán föléval, talán más megoldással, de bizonyára sikerül. Sikerült a tavat létrehozni, pedig ez sem volt könnyű. Most a 6–15 méter széles, mintegy 400 méter hosszú taven a turisták sokasága hajóká-zik, lelkesedik.

A következő években pe-dig még több mindenért lelkesedhetnek, lelkesedhe-tünk, kint a barlang előtt is. Elkészült a tanulmány-terve a szabadtéri színpad-nak. A tervek között sze-repel egy strand megépíté-se, kiállítási park képző-művészeti alkotások szá-mára, lovaglópálya, kem-pingezőrés és sok egye-bet szeretnénk megvalósí-tani. Remény is van per-sze a megvalósításához, hi-szen Aggteleket nemzeti parkká fejlesztik. Dicse-kedni már most is lehet eggyel, s mással a kinti lé-tesítmények közül is. Pé-ldául a jól berendezett, mu-tató-s-kedves faházakkal megépített kempinggel. Nem lesz könnyű valóra-váltani a sok, szép tervet, de az eddigieket sem volt könnyű. Sokan dolgoztak, munkálkodtak az eredmé-nyekért.

Ennek a tónak a meg-valósításáért is, melynek most a végéhez érünk csendes hajónkkal. A partszegélyhez, a korlát-hoz simulunk, kikötünk. Szép út, érdekes út volt. Jó lenne megkérni a vezetőt: járjuk be még egyszer.

Priska Tibor

ELTÉKOZOLT ÉLET?...

(Szokványos mese a XX. századból)

Szilvia szép volt. Cso-dálatosan szép. Barna haja övezte éles met-szésű, mégis nőiesen lágy, kedves arcát. Tekintete örö-kösen álmódóznak tűnt, aki nem ismerte, azt hitte, egy más világban él. Járása rit-mikus, egyenletes volt, szin-te minden porcikája dalolt. Rég találkoztam vele. Hirtelen bukkant fel újra.

A presszóban kevesen vol-tak. Hatalmas füst árasztotta el a helyiséget. Kávémat kavargattam, amikor megje-lent. Egyedül, vállán az el-maradhatatlan bőrtáskájá-val. Halványkék vászonblúza lágyan omlott a mellére, napbarnított lábán nem volt harisnya, keskeny lábán szandált hordott. Kösönésé-re meglepetten kaptam fel a fejem.

— Hát te?
— Itthon vagyok anyám-nál. Kintről megláttalak, s bejöttém. Zavarlak?
Megnyugtattam, hogy nem várok senkit, jó, hogy bejött, legalább elbeszélgetünk. Úgyis régen találkoztunk.
— Akkor jó — mondta, s elhalászott táskájából egy

cigaretta. Rágyújtott. Le-szívta a füstöt. Hanyagul hátradőlt a széken, keresztbe rakta a lábát, majd kávé-t és gint rendelt.

Nézelődött, titokban figyel-te a vendégeket. Jellegete-sen hátratarított fejjel, félig lehunyva szemmel tekintett körbe. Kisvártatva megszólalt.

— Képzeld, ismét férjhez mentem.

Buta arcot vághattam, mert élesen felnevetett. Egészéges fogsora fehéren villant elő ajkai mögül. Sze-retett nevetni, én pedig sze-rettem a nevetését. Utánoz-hatatlanul volt képes gyön-gyözve, szívből kacagni.

— Nézd, apuskám, ezen nincs mit csodálkoznod. Az én koromban gondolni kell arra is, hogy egyedül aka-rom-e leélni az életemet.

— Szereted? — kérdeztem nyersen.

Elgondolkodott. Csend vett körül bennünket.

— Rendes ember — adta meg a kitérő választ.

Újból csend zuhant közénk. Majd mesélni kezdett.

— Régóta ismertük egy-

mást, amikor elvett felesé-gül. Öszintén szólva nem so-kat gondolkodtam előtte, úgy éreztem, békésen, jól fogunk élni. Egy ideig nem is volt baj. Később sok minden meg-változott. Rájöttem, hogy nem az az ember, akinek megismertem. Alarcot visel, s ez eltakarta az igazi arcát. Jó ember, de néha túlságo-san gyerekek. Hamar beletö-rődik a dolgok megváltoztat-hatatlanságába. Nem tud küzdeni, Nem önálló, ha ott-hon van, csak lézeng. Ezt nem lehet kibírni. Nyolc hó-napig túrtem, aztán fokozat-san romlott közöttünk a kapcsolat. Amikor tavasz lett, azt hittem, jobbra fordul minden. De nem változott semmi.

— **S akkor** megismer-kedtem Vik-torral. Ő is fiatal, de egészen más, mint a férjem. Józan, elborelító, figyelmes. Ertel-mes, okos ember. Nem akart azonnal lefeküdni. Szüksége volt valakire. Örültem, hogy találkoztunk. Vik-tor szenvedélyesen szere-tett. Teljes emberként és őszintén. Soha nem palástol-

ta érzéseit, nyíltan megmon-dott mindent. Ezt a teljessé-get, ezt az utánozhatatlan ifjú lángolást szerettem meg benne. Egyetemista. Mű-velt, tehetséges. Sok érték van benne. Ígykeztem kissé megpezsztetni, kihozni belő-le ezeket. Mondtam neki, ne hagyja magát elűlni a közép-szerűségben. Alakítson ki magának egy megféle-melő baráti kört, olvasson, járjon előadásokra, kiállításokra. Megfogadta a tanácsokat. Rájöttem, hogy olyan ember, akit érdemes szeretni. Ma-gam sem tudom, de érzéseim sohasem tudtam hívó-sen vizsgálni, elemezni. Mas volt, mint a férjem. Örültem, ha együtt lehetünk, vártam a találkozásokat, a röpke, együtt töltött órákat, a lo-pott perceket.

— Közben otthon még el-viselhetlenebb lett az éle-tem. Képzeld el a helyzetem. Egyfelől Viktor, akitől ha-igyekeztem is menekülni, sa-ját lényem nem engedett. Valami ösztönösen vissza-kényszerített hozzá. Benne sok olyasmit találtam, amire szükségem volt. Igényeltem a

velem való törődést, a gyen-gédséget. Ezt mind megkap-tam tőle. Szoros kapocs fű-zött össze bennünket. Más-felől viszont ott volt a fér-jem, akivel napokig szinte nem is beszéltem. Hazamen-tem, láttam, hogy minden úgy van, ahogyan reggel ott-hagytam, ő meg fekszik a szobájában, s nézi a plafont. Olyan dühös lettem, hogy szólni sem voltam képes. Összeszorítottam a fogam, s főztem, mostam, takarítottam. Aztán lefeküdtem, s bögtem, mint egy gyerek. Gyakran csak hajnal felé aludtam el. Reggel persze fáradtan éb-redektem, s mentem dolgozni. Úgy éreztem, ezt nem lehet tovább csinálni, ki kell tör-nöm ebből az ördögi körből!

Ennél a pontnál elhalla-gott... Ivott a gínből, s a kihűlt kávé-t is megkostolta. Elko-morult az arca, fáradt tekin-tete messze járt. Nem zavar-tam. Hallgattunk. Aztán meg-rezdült. Hátrasímitott homlo-káról egy előrebu-kó hajfű-rőt. A mozdulatnak volt va-lamj illanó szépsége.

Tűnődni láttam. Talán ér-zéseit viaskodtak egymással, talán eszébe jutott valami. Olyan hirtelen tört meg is-mét a csendet, mint ahogyan abbahagyta elbeszélését.

Visszakalandoztam a múltba. Régi képek jelentek meg előttem, olyan tisztán, mintha mozivászonon idéztem volna őket. S most kételke-m dem az érzéseimben, a baj-

nak tulajdonítom a kábula-tot, a szédülést, amit Viktor tisztá, csillogó, zöld szeméi okoztak. Nagyszerű társnak bizonyult, korrekt, intelligens embernek ismertem meg. De mastanában elhatalmasodott rajtam valamiféle bizonyta-lanság. Lehet, hogy lelkiismer-et-furdalásom van? Ígyek-szem elűzni ezeket a gondo-latokat magamtól, de mind-untalan visszatérnek. Gyötrő-döm. Kétségek mardosnak. Legutóbb azt kérdezte Vik-tor, hogy tudom-e, milyen dolog arnyékban élni? Örö-kösen büjkálni, hazudozni, szürke verébhez hasonlítani. S közben kifejezéstelen szem-ekkel nézett. Megremegtem a gondolatától, hogy esetleg elvesztem. De nem tudtam mit válaszolni. Kesé-rű szájjal búcsúztunk.

— **Azóta** nem találko-zunk. Bűntu-dat mardos. Talán hibás vo-ltam, hogy a sajátomnak te-kintettem? Gyakran felidé-ződik bennem az arca, kedves mosolya. S egy eltéko-zott élet szomorú emléke, a ma-gamé, mindaz, ami kisiklott a kezemből. Holnap hazautá-zom. A bizonytalanságba. Ta-lán még fogunk találkozni. Azt hiszem, csakis önmagam-ra számítok. Az emberek el-hagyhatnak, de az emlékek sohasem.

Hirtelen állt fel. Révedező pillantással nyújtott kezét. Aztán ellibbent. Úgy, aho-gyan jött...
Doros László